

KENNISGROEP EUROPEES STRAFRECHT

NIEUWSBRIEF

november 2016

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Kennisgroep Europees Strafrecht en Mensenrechten (KESM) van de rechtbank Amsterdam. In de Nieuwsbrief vindt u een maandelijkse selectie van de belangrijkste ontwikkelingen, jurisprudentie, annotaties, artikelen en andere publicaties op het gebied van Europees Strafrecht. Klik op de hyperlinks om naar de documenten te gaan.

In deze Nieuwsbrief komen de volgende onderwerpen aan bod:

- [Kaderbesluit 2002/584/JBZ: Autonome en uniforme uitleg ‘rechterlijke beslissing’ \(artikel 1 lid 1\) en ‘rechterlijke autoriteit’ \(artikel 6 lid 1\) \(Zweedse Nationale Politieraad\)](#)
- [Kaderbesluit 2002/584/JBZ: Autonome en uniforme uitleg ‘rechterlijke beslissing’ \(artikel 1 lid 1\) en ‘rechterlijke autoriteit’ \(artikel 6 lid 1\) \(Litouwse Ministerie van Justitie\)](#)
- [Kaderbesluit 2002/584/JBZ: Autonome en uniforme uitleg ‘rechterlijke beslissing’ \(artikel 8 lid 1 onder c\) \(bekrachtiging door Hongaarse OvJ van door politie uitgevaardigd nationaal aanhoudingsbevel\)](#)
- [Kaderbesluit 2002/584/JBZ: Meermaals een datum voor de overlevering van de opgeëiste persoon overeenkomen](#)
- [Kaderbesluit 2008/909/JBZ: Strafverkortung wegens in beslissingsstaat verrichte arbeid? Niet-rechtstreekse werking kaderbesluiten; Kaderbesluitconforme uitleg](#)
- [Richtlijn 2016/343: Maatregelen tijdens omzettingsperiode i.c. geen ernstig gevaar voor verwezenlijking doelstellingen](#)

KADERBESLUIT 2002/584/JBZ: AUTONOME EN UNIFORME UITLEG ‘RECHTERLIJKE BESLISSING’ (ARTIKEL 1 LID 1) EN ‘RECHTERLIJKE AUTORITEIT’ (ARTIKEL 6 LID 1) (ZWEEDSE NATIONALE POLITIERAAD)

Hof van Justitie van de Europese Unie 10 november 2016, C-452/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:858 (Poltorak)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing, artikel 6 lid 1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ, artikel 1 lid 1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ, uniform, autonoom, rechterlijke autoriteit, rechterlijke beslissing, EAB.

In de onderhavige zaak geeft het Hof van Justitie antwoord op de prejudiciële vragen die gesteld zijn in de zaak Poltorak. De zaak vertoont grote gelijkenis met de zaken [Kovalkovas](#) en [Özcelik](#). In de [KESM nieuwsbrief van oktober 2016](#) is de conclusie van advocaat-generaal Campos Sánchez-Bordona samengevat en worden ook de feiten en prejudiciële vragen uiteengezet die aan het Hof zijn voorgelegd. Kort gezegd draait het om de vraag of de begrippen ‘rechterlijke autoriteit’ en ‘rechterlijke beslissing’ in de zin van artikel 1 lid 1 en artikel 6 lid 1 van het Kaderbesluit 2002/584/JBZ (hierna: Kaderbesluit) autonome begrippen van Unierecht zijn en, zo ja, op grond van welke criteria kan worden vastgesteld of een autoriteit van de uitvaardigende lidstaat een ‘rechterlijke autoriteit’ is. Het Europees aanhoudingsbevel (EAB) strekt tot tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf en is uitgevaardigd door de Zweedse Nationale Politieraad. De rechtbank Amsterdam heeft van de Zweedse autoriteiten informatie ontvangen over de structuur, de onafhankelijkheid, de werking en de bevoegdheden van de ZNP alsook over de procedure en de criteria op basis waarvan zij beslist een EAB uit te vaardigen. Gelet op die inlichtingen twijfelt de rechtbank of een door een politiedienst uitgevaardigd EAB aan te merken is als een bevel afkomstig van een ‘rechterlijke autoriteit’ en of dat EAB dus een ‘rechterlijke beslissing’ is waardoor de rechtbank prejudiciële vragen stelt.

Het Hof stelt de uitgangspunten van het Kaderbesluit voorop. Het Kaderbesluit beoogt bij te dragen aan de verwezenlijking van de opdracht van de Unie om een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht te worden die berust op een hoge mate van vertrouwen die tussen de lidstaten moet bestaan. Het beginsel van onderling vertrouwen vereist dat elk van de lidstaten, behoudens uitzonderlijke omstandigheden, ervan uitgaat dat alle andere lidstaten het Unierecht, en meer in het bijzonder,

de door dat recht erkende grondrechten in acht nemen.¹ De lidstaten zijn in beginsel gehouden om aan een EAB gevolg te geven. De weigeringsgronden en garanties zijn limitatief. EAB's in de zin van artikel 1 lid 1 moeten echter in overeenstemming met het Kaderbesluit ten uitvoer worden gelegd. Blijkens artikel 1 lid 1 en artikel 6 lid 1 van het Kaderbesluit is het Europees aanhoudingsbevel een 'rechterlijke beslissing', hetgeen uitvaardiging door een 'rechterlijke autoriteit', in de zin van artikel 6 lid 1 van het Kaderbesluit vereist. Volgens die bepaling is de 'uitvaardigende rechterlijke autoriteit' de rechterlijke autoriteit van de lidstaat die bevoegd is een EAB uit te vaardigen krachtens het nationale recht van die lidstaat. Er wordt weliswaar verwezen naar het recht van de lidstaten om de rechterlijke autoriteit die daartoe bevoegd is aan te duiden, overeenkomstig het beginsel van procedurele autonomie, maar die verwijzing heeft geen betrekking op de definitie van het begrip 'rechterlijke autoriteit'. De betekenis en strekking van het begrip kunnen niet worden overgelaten aan de beoordeling van elke lidstaat en moeten in de gehele Unie autonoom en uniform worden uitgelegd, waarbij rekening dient te worden gehouden met de bewoordingen van die bepaling, haar context en het doel van het Kaderbesluit.

Hoewel erop gewezen moet worden dat de in artikel 6 lid 1 gebruikte term 'rechterlijke autoriteit' naast de rechters en rechterlijke instanties van een lidstaat ook de autoriteiten kan omvatten die in de betrokken rechtsorde deelnemen aan de rechtsbedeling, moet evenwel vastgesteld worden dat het begrip 'rechterlijke autoriteit' niet kan worden uitgelegd dat het mede de politiediensten van een lidstaat omvat. Het woord 'rechterlijke' in zijn gewone betekenis heeft namelijk geen betrekking op politiediensten. Dit woord duidt immers op de rechterlijke macht, die in overeenstemming met het voor de werking van een rechtsstaat kenmerkende beginsel van de scheiding der machten moet worden onderscheiden van de uitvoerende macht. Rechterlijke autoriteiten zijn autoriteiten die aan de rechtsbedeling deelnemen, in tegenstelling tot politiediensten die onderdeel zijn van de uitvoerende macht. Daarnaast bepaalt artikel 6 van het Kaderbesluit niet alleen dat de beslissing of de gezochte persoon moet worden overgeleverd onderworpen is aan een rechterlijke controle, maar ook dat de beslissing betreffende de uitvaardiging van een EAB dient te worden genomen na een toereikende rechterlijke controle in de uitvaardigende lidstaat. Krachtens artikel 7 van het Kaderbesluit kunnen politiediensten van een lidstaat wel onder het begrip 'centrale autoriteit' vallen, maar de rol van een dergelijke autoriteit blijft dan beperkt tot het verlenen van praktische en administratieve bijstand aan de bevoegde rechterlijke autoriteiten. De bevoegde rechterlijke autoriteiten mogen dus niet vervangen worden door die centrale autoriteit voor wat betreft de beslissing om een EAB uit te vaardigen. Tot slot overweegt het Hof dat de beginselen van wederzijdse erkenning en wederzijds vertrouwen, op grond waarvan de uitvoerende rechterlijke autoriteit het door de uitvaardigende rechterlijke autoriteit uitgevaardigde EAB dient uit te voeren, berusten op de gedachte dat vóór de tenuitvoerlegging van dat EAB een rechterlijke toetsing is verricht door een rechterlijke autoriteit. De uitvaardiging van een EAB door een politiedienst geeft echter niet de garantie dat er sprake is geweest van een dergelijke toetsing. Het begrip 'rechterlijke autoriteit' moet dus zo worden uitgelegd dat politiediensten niet onder dat begrip vallen en dat een door een politiedienst uitgevaardigd EAB niet kan worden aangemerkt als een 'rechterlijke beslissing'.

Daaraan doet niet af dat de ZNP naar Zweeds recht alleen bevoegd is om een EAB uit te vaardigen ten aanzien van de tenuitvoerlegging van een onherroepelijk vonnis dat na een gerechtelijke procedure is geweest. Uit de informatie die de Zweedse regering het Hof heeft verstrekt, blijkt dat de beslissing of een EAB wordt uitgevaardigd, uiteindelijk genomen wordt door de politiedienst waarop het hoofdgeding betrekking heeft en niet door een rechterlijke autoriteit. De politiedienst vaardigt het EAB niet uit op verzoek van de rechter die het vonnis heeft gewezen, maar op verzoek van de penitentiaire diensten. Daarbij heeft de politiedienst een discretionaire bevoegdheid ten aanzien van de vraag of een EAB zal worden uitgevaardigd en is deze beslissing niet onderworpen aan een ambtshalve rechterlijke controle.

Het Hof concludeert dus dat het begrip 'rechterlijke autoriteit', zoals bedoeld in artikel 6 lid 1 van het Kaderbesluit, een autonoom begrip van Unierecht is en aldus moet worden uitgelegd dat een politiedienst zoals het algemeen bestuur van de Zweedse politie niet onder het begrip 'uitvaardigende rechterlijke autoriteit' in de zin van die bepaling valt. Het EAB dat door deze politiedienst is uitgevaardigd kan dus ook niet worden aangemerkt als een 'rechterlijke beslissing' in de zin van artikel 1 lid 1 van het Kaderbesluit.

Het Hof wijst het verzoek van Nederland en de Europese Commissie om de werking van het onderhavige arrest in de tijd te beperken af. Gelet op het beginsel van rechtszekerheid kan het Hof alleen in zeer uitzonderlijke gevallen besluiten om een uitlegging in de tijd te beperken. Aan de voorwaarden voor een dergelijke beperking is in dit geval niet voldaan, omdat Zweden niet te goeder trouw is. De Raad van de Europese Unie heeft immers in het verleden bezwaar gemaakt tegen de uitvaardiging van EAB's door de ZNP.

---

¹ Hof van Justitie van de EU 5 april 2016, C-404/15 & C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198 (Aranyosi en Căldăraru), punt 78.

**KADERBESLUIT 2002/584/JBZ: AUTONOME EN UNIFORME UITLEG ‘RECHTERLIJKE BESLISSING’
(ARTIKEL 1 LID 1) EN ‘RECHTERLIJKE AUTORITEIT’ (ARTIKEL 6 LID 1) (LITOUWSE MINISTERIE
VAN JUSTITIE)**

Hof van Justitie van de Europese Unie 10 november 2016, C-477/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:861 (Kovalkovas)
[Hyperlink](#)

Trefwoorden: artikel 1 lid 1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ, artikel 6 lid 1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ, rechterlijke beslissing, rechterlijke autoriteit, ministerie van justitie, EAB.

De feiten en prejudiciële vragen die in de onderhavige zaak door het Hof worden beantwoord, vertonen grote overeenkomsten met de zaken [Poltorak](#) en [Özcelik](#). De feiten en prejudiciële vragen zijn te raadplegen in de [KESM nieuwsbrief van oktober 2016](#), waar de conclusies van advocaat-generaal Campos Sánchez-Bordona in deze zaken samengevat worden weergegeven. In het kort gaat het in de onderhavige zaak om de uitleg van het in artikel 6 lid 1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ gehanteerde begrip ‘rechterlijke autoriteit’ en het in artikel 1 lid 1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ gebezigde begrip ‘rechterlijke beslissing’. Het Europees aanhoudingsbevel (EAB) strekt tot tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf en is uitgevaardigd door het *Ministry of Justice of the Republic of Lithuania*. De rechtbank Amsterdam twijfelt of dat ministerie een ‘rechterlijke autoriteit’ is en of een door dat ministerie uitgevaardigd EAB een ‘rechterlijke beslissing’ is.

Om te beginnen benadrukt het Hof de uitgangspunten van het Kaderbesluit. Het Kaderbesluit beoogt bij te dragen aan de verwezenlijking van de opdracht van de Unie om een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht te worden die berust op een hoge mate van vertrouwen die tussen de lidstaten moet bestaan. Het beginsel van wederzijds vertrouwen vereist dat elke lidstaat ervan uitgaat dat alle andere lidstaten de in het Unierecht erkende grondrechten in acht nemen. De lidstaten zijn in beginsel gehouden om aan een EAB gevolg te geven. De weigeringsgronden en garanties zijn limitatief. EAB’s moeten echter in overeenstemming met het Kaderbesluit ten uitvoer worden gelegd en ingevolge artikel 1 lid 1 van het Kaderbesluit is het vereist dat het EAB een ‘rechterlijke beslissing’ is, uitgevaardigd door een ‘rechterlijke autoriteit’. Hoewel artikel 6 lid 1 van het Kaderbesluit overeenkomstig het beginsel van procedurele autonomie van de lidstaten verwijst naar het recht van de lidstaten, moet vastgesteld worden dat deze verwijzing slechts ziet op de vrijheid van lidstaten om de bevoegde rechterlijke autoriteiten aan te wijzen die het EAB kunnen uitvaardigen. Die verwijzing heeft dan ook geen betrekking op de definitie van het begrip ‘rechterlijke autoriteit’ als zodanig. De betekenis en strekking van het begrip ‘rechterlijke autoriteit’ kunnen niet worden overgelaten aan de beoordeling van elke lidstaat en moeten in de gehele Unie autonoom en uniform worden uitgelegd, waarbij rekening dient te worden gehouden met de bewoordingen van die bepaling, haar context en het doel van het Kaderbesluit.²

Het Hof komt tot de conclusie dat het begrip ‘rechterlijke autoriteit’ niet zodanig kan worden uitgelegd, dat het mede een orgaan van de uitvoerende macht van een lidstaat zoals een ministerie omvat. Hier geeft het Hof meerdere redenen voor. Ten eerste heeft het woord ‘rechterlijke’ in zijn gewone betekenis geen betrekking op ministeries van lidstaten. ‘Rechterlijke’ duidt immers op de rechterlijke macht die moet worden onderscheiden van de uitvoerende macht (waar het ministerie van Justitie onderdeel van is), hetgeen in overeenstemming is met het beginsel van de scheiding der machten. Ten tweede ligt aan het Kaderbesluit het beginsel ten grondslag dat voor beslissingen betreffende EAB’s waarborgen gelden die voortvloeien uit de grondrechten en de fundamentele rechtsbeginselen als bedoeld in artikel 1 lid 3 van het Kaderbesluit. Dit betekent dat de beslissing betreffende de uitvaardiging van een dergelijk bevel door een rechterlijke autoriteit wordt genomen, zodat de gehele procedure van overlevering tussen lidstaten waarin het Kaderbesluit voorziet, onder rechterlijk toezicht wordt uitgevoerd. Een ministerie kan hierbij alleen als centrale autoriteit gelden voor het verlenen van praktische en administratieve bijstand aan de bevoegde rechterlijke autoriteiten zoals het toezenden en in ontvangst nemen van EAB’s. Ten derde beoogt het Kaderbesluit te komen tot een vereenvoudigde regeling waarbij overlevering rechtstreeks plaatsvindt tussen rechterlijke autoriteiten, ter vervanging van de klassieke regeling voor samenwerking tussen soevereine staten waarbij er ruimte is voor de beoordeling van politieke autoriteiten.

Als het Litouwse ministerie van Justitie een bevoegde autoriteit zou zijn voor het uitvaardigen van EAB’s, dan zou de uitvoerende macht de beslissingsbevoegdheid krijgen bij de overlevering van gezochte personen. Dit beoogt het Kaderbesluit juist op te heffen. Ten slotte berust het in artikel 1 lid 2 van het Kaderbesluit neergelegde beginsel van wederzijdse erkenning op de gedachte dat voor de tenuitvoerlegging van het EAB een rechterlijke autoriteit is opgetreden met als doel een rechterlijke toetsing te verrichten. Als een aanhoudingsbevel door een orgaan van de uitvoerende macht

² HVJ EU 17 juli 2008, [C-66/08](#), ECLI:EU:C:2008:437 (Kozłowski), punt 43; HvJ EU 16 november 2010, [C-261/09](#), ECLI:EU:C:2010:683 (Mantello), punt 38.

zoals het Litouwse ministerie van Justitie uitgevaardigd zou worden, dan zou dat niet voldoende de garantie geven dat er bij die uitvaardiging sprake is geweest van een rechterlijke toetsing en gaat dat ten koste van de eerder genoemde hoge mate van vertrouwen tussen lidstaten.

Het Hof komt op basis van de bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat het begrip ‘rechterlijke autoriteit’ in de zin van artikel 6, lid 1 van het Kaderbesluit aldus moet worden uitgelegd dat een orgaan van de uitvoerende macht zoals het Litouwse ministerie van Justitie niet onder dat begrip kan vallen, zodat het EAB dat door dit ministerie is uitgevaardigd niet kan worden aangemerkt als een ‘rechterlijke beslissing’ in de zin van artikel 1 lid 1 van het Kaderbesluit. Hieraan doet niet af dat de Litouwse regering heeft verklaard dat het ministerie van Justitie uitsluitend een rol zou hebben bij de tenuitvoerlegging van een in kracht van gewijsde gegaan vonnis dat door een rechter na afloop van een gerechtelijke procedure is gewezen en op verzoek van een rechter zou handelen. Het ministerie neemt immers de uiteindelijke beslissing of een EAB wordt uitgevaardigd en heeft hierbij een discretionaire bevoegdheid ten aanzien van de vraag of de uitvaardiging evenredig is.

Het Hof wijst het verzoek van sommige lidstaten en de Europese Commissie om de werking van het onderhavige arrest in de tijd te beperken af. Gelet op het beginsel van rechtszekerheid kan het Hof alleen in zeer uitzonderlijke gevallen besluiten om een uitlegging in de tijd te beperken. Aan de voorwaarden voor een dergelijke beperking is in dit geval niet voldaan, omdat Litouwen niet te goeder trouw is. De Raad van de Europese Unie heeft immers in het verleden bezwaar gemaakt tegen de uitvaardiging van EAB's door het Litouwse ministerie van Justitie.

**KADERBESLUIT 2002/584/JBZ: AUTONOME EN UNIFORME UITLEG ‘RECHTERLIJKE BESLISSING’
(ARTIKEL 8 LID 1 ONDER C) (BEKRACHTIGING DOOR HONGAARSE OVJ VAN DOOR POLITIE
UITGEVAARDIGD NATIONAAL AANHOUDINGSBEVEL)**

Hof van Justitie van de Europese Unie 10 november 2016, C-453/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:860 (Özçelik)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing, artikel 8 lid 1 onder c Kaderbesluit 2002/584/JBZ, nationaal aanhoudingsbevel, EAB, autonome en uniforme uitleg, rechterlijke autoriteit, rechterlijke beslissing.

In de onderhavige zaak geeft het Hof van Justitie antwoord op de prejudiciële vragen die gesteld zijn in de zaak Özçelik. De zaak vertoont grote gelijkenis met de zaken [Kovalkovas](#) en [Poltorak](#). In de [KESM nieuwsbrief van oktober 2016](#) is de conclusie van advocaat-generaal Campos Sánchez-Bordona samengevat en worden ook de feiten en prejudiciële vragen uiteengezet die aan het Hof zijn voorgelegd. Kort gezegd draait het om de vraag of het begrip ‘rechterlijke beslissing’ in de zin van artikel 8 lid 1 onder c van Kaderbesluit 2002/584/JBZ (hierna: Kaderbesluit) een autonoom begrip van Unierecht is. Het Europees aanhoudingsbevel (EAB) strekt tot strafvervolgning. Aan het EAB ligt een nationaal aanhoudingsbevel ten grondslag dat is uitgevaardigd door de politie en nadien is bekrachtigd door het Openbaar Ministerie. Gelet op de informatie, ontvangen van de Hongaarse autoriteiten over de rol van het Hongaarse Openbaar Ministerie, zijn onafhankelijkheid ten opzichte van de uitvoerende macht en de gevolgen van bekrachtiging, betwijfelt de rechtbank Amsterdam of het nationale aanhoudingsbevel kan worden aangemerkt als een ‘rechterlijke beslissing’.

Het Hof stelt voorop dat het stelsel van het EAB berust op het beginsel van wederzijdse erkenning, dat zelf gebaseerd is op het wederzijds vertrouwen van de lidstaten dat hun nationale rechtsordes in staat zijn een effectieve en gelijkwaardige bescherming te bieden van de grondrechten die op Unieniveau zijn erkend, in het bijzonder in het Handvest. De beginselen van onderling vertrouwen tussen de lidstaten en wederzijdse erkenning zijn van wezenlijk belang. Deze beginselen vereisen dat elk van de lidstaten, behoudens uitzonderlijke omstandigheden, ervan uitgaat dat alle andere lidstaten het Unierecht, en meer in het bijzonder, de door dat recht erkende grondrechten in acht nemen.¹

Uit de informatie die de Hongarije heeft verstrekt, blijkt de bekrachtiging door het Openbaar Ministerie van het door de politie uitgevaardigde nationale aanhoudingsbevel een rechtshandeling is waarbij het Openbaar Ministerie dat aanhoudingsbevel toetst en bevestigt. Door die bekrachtiging wordt het Openbaar Ministerie verantwoordelijk voor de uitvaardiging van het nationale aanhoudingsbevel.

Vervolgens beantwoordt het Hof de vraag of die beslissing van het Openbaar Ministerie onder het begrip ‘rechterlijke beslissing’ valt. Het Hof verwijst naar het arrest [Poltorak](#) waarin het Hof heeft geoordeeld dat het begrip ‘rechterlijke autoriteit’ in de context van het Kaderbesluit en met name in het kader van artikel 6 lid 1 zo moet worden opgevat, dat het doelt op de autoriteiten die in de lidstaten deelnemen aan de strafrechtsbedeling, met uitsluiting van de politiediensten. Omdat de verschillende bepalingen van het Kaderbesluit coherent moeten worden uitgelegd, is die uitleg in beginsel transposeerbaar naar artikel 8 lid 1 onder c. Die bepaling moet dus zo worden uitgelegd dat het begrip ‘rechterlijke beslissing’ doelt op beslissingen van de autoriteiten die in de lidstaten deelnemen aan de strafrechtsbedeling, met uitsluiting van de politiediensten. Het Openbaar Ministerie is een autoriteit die tot taak heeft in een lidstaat deel te nemen aan de

rechtsbedeling in strafzaken.ⁱⁱ De beslissing van die autoriteit moet dan ook worden beschouwd als een ‘rechterlijke beslissing’ in de zin van artikel 8 lid 1 onder c. Volgens het Hof is deze uitleg ook geboden gelet op de doelstelling van het Kaderbesluit om bij te dragen aan de verwezenlijking van de opdracht van de Unie om een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht te worden die berust op een hoge mate van vertrouwen. Uit de informatie die Hongarije aan het Hof heeft verstrekt, blijkt dat de bekrachtiging door het Openbaar Ministerie de garantie biedt dat het EAB gebaseerd is op een beslissing die rechterlijk is getoetst. Die bekrachtiging rechtvaardigt dan ook de hoge mate van vertrouwen. Het Hof concludeert dat de beslissing van het Openbaar Ministerie in de onderhavige zaak een ‘rechterlijke beslissing’ in de zin van artikel 8 lid 1 onder c oplevert.

**KADERBESLUIT 2002/584/JBZ: MEERMAALS EEN DATUM VOOR DE FEITELIJKE OVERLEVERING
VAN DE OPGEËISTE PERSOON OVEREENKOMEN**

Hof van Justitie van de Europese Unie, Conclusie Advocaat-Generaal Bobek, 27 oktober 2016, C-640/15, ECLI:EU:C:2016:826 (Vilkas).

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel, artikel 23 lid 3 van het Kaderbesluit 2002/584/JHA, feitelijke overlevering, overmacht.

Tegen Vilkas zijn twee Europese aanhoudingsbevelen (EAB's) uitgevaardigd door Litouwen. De uitvoerende rechterlijke autoriteit in Ierland heeft met de overlevering ingestemd. De feitelijke overlevering zou plaatsvinden via een commerciële vlucht op 31 juli 2015. Ingevolge Section 16(3A) van de European Arrest Warrant Act 2003, de Ierse wet op het Europees aanhoudingsbevel, moet de minister van Justitie en Rechtsgelijkheid de verweerder niet later dan tien dagen nadat de bevelen van kracht worden aan de uitvaardigende staat feitelijk overleveren. In de onderhavige zaak mocht Vilkas niet later dan 3 augustus 2015 overgeleverd worden. Op 31 juli 2015 was de verweerder echter onrustig en gedroeg hij zich agressief. De piloot weigerde hem aan boord te laten. De tweede poging tot overlevering op 13 augustus 2015 mislukte op dezelfde wijze, door het agressieve gedrag van Vilkas. De minister van Justitie en Rechtsgelijkheid nam daarop meteen contact op met de Litouwse autoriteiten om een nieuwe datum voor de overlevering overeen te komen. Gezien het eerdere gedrag van verweerder werd voorgesteld dat hij over zee naar het vaste land van Europa vervoerd zou worden en vervolgens over land naar Litouwen, wat goedgekeurd moest worden door de High Court, rechter in eerste aanleg in Ierland. Op 14 augustus 2015 stelde de High Court echter vast dat volgens de uitlegging van Section 16 (3) tot en met (5A) van de European Arrest Warrant Act 2003 hij niet bevoegd was om een verzoek tot vaststelling van een nieuwe datum voor de overlevering in behandeling te nemen. Het verzoek werd geweigerd en Vilkas werd vrijgelaten. De minister van Justitie en Rechtsgelijkheid ging tegen deze beslissing in hoger beroep bij de verwijzende rechter, de appelrechter. De appelrechter stelt daarop een prejudiciële vraag aan het Hof, omdat Section 16 van de European Arrest Warrant Act 2003 artikel 23 van het Kaderbesluit omzet. Aan het Hof wordt de vraag gesteld of artikel 23 van Kaderbesluit 2002/584/JBZ toestaat dat meermaals een datum voor de feitelijke overlevering van de gezochte persoon wordt overeengekomen en indien dit het geval is, welke situaties aangemerkt kunnen worden als ‘omstandigheden buiten de macht’ van enige lidstaat. De advocaat-generaal merkt op dat artikel 23 lid 3 van het Kaderbesluit toestaat dat onder bepaalde omstandigheden, namelijk omstandigheden buiten de macht van de lidstaten waardoor de feitelijke overlevering niet kan plaatsvinden, een nieuwe datum voor de overlevering wordt overeengekomen na het verstrijken van de termijn van tien dagen. De advocaat-generaal onderzoekt artikel 23 lid 3 vanuit een grammaticaal, systematisch en teleologisch oogpunt. De grammaticale uitlegging van artikel 23 van het Kaderbesluit maakt duidelijk dat het aantal overleveringspogingen niet beperkt wordt. De bepaling verwijst alleen naar termijnen voor de daadwerkelijke overlevering. De bepaling ‘binnen de in lid 2 gestelde termijn’ in artikel 23 lid 3 sluit niet uit dat meermaals een nieuwe datum voor de feitelijke overlevering kan worden overeengekomen. Aangezien de formulering van artikel 23 lid 2 geen uitsluitel biedt, onderzoekt de advocaat-generaal de vervolgens de context en het doel van deze bepaling. Artikel 23 lid 3 is een uitzondering binnen artikel 23, gericht op specifieke en een beperkt aantal gevallen waarin vanwege ‘omstandigheden buiten de macht van enige lidstaat’ overlevering niet binnen het termijn van tien dagen kan plaatsvinden. Deze uitzondering moet strikt worden uitgelegd worden. Volgens de advocaat-generaal moet bij verschillende mogelijke uitleggingen volgens de rechtspraak van het Hof de voorkeur gegeven worden aan de uitlegging die het meest overeenkomst met de doeltreffendheid van deze bepaling en van het betrokken rechtsinstrument.³

De advocaat-generaal concludeert ook dat artikel 23 lid 3 van het Kaderbesluit aldus moet worden uitgelegd dat het meermaals overeenkomen van een nieuwe datum voor de overlevering is toegestaan.

Dit heeft gevolgen voor de mogelijkheid om de gezochte persoon in hechtenis te houden. De bepalingen van het

³ HvJ EU 7 oktober 2010, C-162/09, EU:C:2010:592, punt 51 (*Lassal*).

Kaderbesluit dienen met inachtneming van het recht op vrijheid van artikel 6 van het Handvest uitgelegd te worden.⁴ De advocaat-generaal geeft echter aan dat deze uitlegging van artikel 23 lid 3 niet in strijd is met artikel 6 van het Handvest. Herhaalde toepassing van artikel 23 lid 3 is alleen toegestaan bij omstandigheden buiten de macht van de lidstaten, wat strikt moeten worden uitgelegd. Lidstaten dienen zich tevens te allen tijde te houden aan de verplichting van artikel 23 lid 1, tot overlevering van de gezochte persoon zodra dat mogelijk is. De mogelijkheid tot herhaalde toepassing van artikel 23 lid 3 blijft beperkt door strikte termijnen. Gelet op art. 6 Handvest, dat overeenkomt met 5 lid 1 onder f EVRM en gelet op art. 52 lid 1 Handvest is voortzetting van de hechtenis alleen toegestaan als aan drie vereisten is voldaan: de procedure moet met de nodige voortvarendheid zijn gevoerd, de hechtenis moet ‘gerechtvaardigd’ zijn en voortzetting van de hechtenis moet in overeenstemming zijn met het evenredigheidsbeginsel. De uitvoerende rechterlijke autoriteit bij de beslissing over de voortzetting van de hechtenis voor de toepassing van artikel 23, lid 3 de betreffende situatie concreet toetsen, waarbij zij rekening dient te houden met alle factoren die relevant zijn om te beoordelen of de duur van de hechtenis gerechtvaardigd is, zoals de mogelijke of opgelegde straf wegens de feiten die ten grondslag lagen aan het Europees aanhoudingsbevel, het bestaan van vluchtgevaar, de handelingen van de bevoegde autoriteiten en, ten slotte, ‘de mate waarin de gezochte persoon aan die duur heeft bijgedragen’.⁵ Het staat echter aan de verwijzende rechter om na te gaan of de nationale bepalingen betreffende de hechtenis voorafgaand aan de overlevering in samenhang met artikel 23 lid 3 van het Kaderbesluit, en de toepassing daarvan op de onderhavige zaak, aan deze drie vereisten voldoen. De advocaat-generaal concludeert dat artikel 23 lid 3 van het Kaderbesluit aldus kan worden uitgelegd dat het meermaals overeenkomen van een nieuwe datum voor de overlevering is toegestaan.

Met de tweede prejudiciële vraag wenst de rechter de omstandigheden vast te stellen waarin meermaals een nieuwe datum voor de overlevering uit hoofde van artikel 23 lid 3 kan worden overeengekomen. Er bestaan verschillen tussen de taalversies van het Kaderbesluit: sommige versies verwijzen naar ‘omstandigheden buiten de macht’, terwijl andere naar ‘overmacht’ verwijzen. Naar de mening van de advocaat-generaal moeten beide begrippen als gelijkwaardig worden beschouwd. Het Hof heeft vastgesteld dat er twee essentiële elementen van overmacht van belang zijn. Ten eerste is er sprake van een *objectief* element dat betrekking heeft op de aard van de omstandigheden: omstandigheden zijn abnormaal, onvoorzienbaar en zijn onafhankelijk van de wil van degene die zich op deze uitzondering beroept. Ten tweede is er sprake van een *subjectief* element: de verplichting ‘om zich tegen de gevolgen van de abnormale gebeurtenis te beschermen door passende maatregelen te treffen zonder buitensporige offers te brengen’.⁶ De beoordeling van deze elementen hangt af van de context en dus is een strikte en nogal beperkte beoordeling van deze elementen op zijn plaats. Met betrekking tot het eerste element van overmacht kan het gedrag van de gezochte persoon worden beschouwd als ‘een omstandigheid buiten de macht’ als het niet kan worden voorzien en buiten de macht ligt van de betrokken lidstaat. Agressief gedrag op het moment van de feitelijke overlevering kan daarom alleen worden beschouwd als een onvoorziene omstandigheid buiten de wil om als de feitelijke elementen waarvan de autoriteiten kennis hebben op geen enkele manier erop wijzen dat een dergelijke situatie zich zal gaan voordoen. De advocaat-generaal is het ermee eens dat een dergelijke gebeurtenis kan worden beschouwd als een omstandigheid die buiten de (fysieke) macht van de lidstaten ligt. De boze reactie van de piloot van een commerciële luchtvaartmaatschappij kan echter moeilijker worden gezien als een onvoorziene gebeurtenis. Uitgesloten is dat de natuurlijke en voorzienbare reactie van een piloot die met een dergelijke gebeurtenis wordt geconfronteerd op zichzelf overmacht oplevert. De keuze voor de vervoerswijze ligt immers bij de lidstaten, net als de verantwoordelijkheid voor het maken van deze keuze. Om te voldoen aan het vereiste van ‘zorgvuldigheid’ teneinde verhindering van de overlevering te voorkomen, wordt van de autoriteiten verwacht dat zij met name nog voortvarender te werk gaan, vooral op het precaire moment van de daadwerkelijke overlevering.

Bij *aanhoudende* omstandigheden is de advocaat-generaal van mening dat die in beginsel niet als overmacht moeten worden gezien, omdat dergelijke omstandigheden feitelijk voorzienbaar zijn. Indien *soortgelijke* uitzonderlijke omstandigheden aanhouden, dan zal geen enkele zorgvuldig handelende nationale autoriteit een andere datum voor de overlevering vaststellen. Bij “omstandigheden buiten de macht” waaraan een einde is gekomen, maar waarvan vervolgens *opnieuw* sprake is, ontbreekt het element van onvoorzienbaarheid eveneens.

‘Omstandigheden buiten de macht’ die *ten einde* zijn gekomen, maar waarbij er sprake is van *andere* dergelijke omstandigheden die hebben verhinderd dat de gezochte persoon binnen de vereiste termijn zal worden overgeleverd leiden zeer waarschijnlijk tot het rechtsgeldig opnieuw toepassen van artikel 23, lid 3, van het Kaderbesluit.

De advocaat-generaal is dus van mening dat artikel 23, lid 3, van het Kaderbesluit aldus moet worden uitgelegd dat het

⁴ HvJ EU 16 juli 2015, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punt 53 (*Lanigan*).

⁵ HvJ EU 16 juli 2015, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punt 59 (*Lanigan*).

⁶ HvJ EU 18 december 2007, C-314/06, EU:C:2007:817, punt 24 (*Société Pipeline Méditerranée en Rhône*).

meermaals overeenkomen van een nieuwe datum voor de overlevering alleen is toegestaan als de nieuwe of terugkerende omstandigheden waardoor de overlevering niet mogelijk is, op zichzelf een nieuw geval van overmacht vormen.

KADERBESLUIT 2008/909/JBZ: STRAFVERKORTING WEGENS IN BESLISSINGSSTAAT VERRICHTE ARBEID? NIET-RECHTSTREEKSE WERKING KADERBESLUITEN; KADERBESLUITCONFORME UITLEG

Hof van Justitie van de Europese Unie 8 november 2016, C-554/14, ECLI:EU:C:2016:835 (Ognyanov) [Hyperlink](#)

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing, Kaderbesluit 2008/909/JBZ, strafverkorting, niet-rechtstreekse werking kaderbesluiten, kaderbesluitconforme uitleg.

De rechtbank te Glostrup (Denemarken) heeft de Bulgaarse onderdaan Atanas Ognyanov bij vonnis van 28 november 2012 veroordeeld tot 15 jaar vrijheidsstraf wegens diefstal en doodslag met verzwaarde omstandigheden. Vanaf januari 2012 tot oktober 2013 heeft Ognyanov zijn straf in Denemarken uitgezeten, waarna hij aan Bulgarije is overgedragen om daar overeenkomstig Kaderbesluit 2008/909/JBZ de straf uit te zitten. De Deense autoriteiten hebben daarbij meegedeeld dat Ognyanov tijdens zijn detentie in Denemarken arbeid heeft verricht. Naar het recht van Denemarken levert arbeid tijdens detentie geen strafverkorting op. Volgens Bulgaars recht is aan alle voorwaarden voor overdracht van de tenuitvoerlegging van de straf voldaan. De straf zal in Bulgarije volledig moeten worden uitgezeten onder aftrek van de in Deense detentie doorgebrachte periode die 1 jaar, 8 maanden en 20 dagen betreft. Maar volgens Bulgaars recht, zoals uitgelegd door de hoogste Bulgaarse rechter, dient wel rekening te worden gehouden met verrichte arbeid tijdens detentie, te weten 1 jaar, 8 maanden en 7 dagen; deze moet voor de helft worden meegeteld. De verwijzende Bulgaarse rechter (Rechtbank Sofia) wenst te vernemen of hij Kaderbesluit 2008/909/JBZ schendt bij verkorting van de straf vanwege de verrichte arbeid.

Het Hof beantwoordt deze vraag bevestigend. Het Hof legt artikel 17 van Kaderbesluit 2008/909/JBZ⁷ zo uit, dat uitsluitend het recht van de beslissingsstaat (i.c. Denemarken) van toepassing is op het gedeelte van de straf dat betrokkene tot aan zijn overdracht aan de tenuitvoerleggingsstaat heeft ondergaan op het grondgebied van de beslissingsstaat, ook ten aanzien van de eventuele toekenning van strafverkorting. Het recht van de tenuitvoerleggingsstaat (i.c. Bulgarije) dient enkel te worden toegepast op het gedeelte van de straf dat deze persoon na die overbrenging nog moet ondergaan op het grondgebied van die staat. Het Hof komt tot deze uitleg op basis van tekstuele, contextuele en systematische argumenten. Een en ander betekent dat het vóór de erkenning van het veroordelende vonnis door de tenuitvoerleggingsstaat en de overbrenging van de geïnteresseerde persoon naar die staat aan de beslissingsstaat is om te beslissen over strafverkorting met betrekking tot de detentieperiode die is ondergaan op zijn grondgebied. Uitsluitend de beslissingsstaat is bevoegd om strafverkorting toe te kennen voor arbeid die is verricht vóór de overbrenging en om in voorkomend geval de tenuitvoerleggingsstaat in het certificaat als bedoeld in artikel 4 van Kaderbesluit 2008/909/JBZ over die verkorting te informeren. Derhalve kan de tenuitvoerleggingsstaat wat betreft het gedeelte van de straf dat de betrokken persoon al op het grondgebied van de beslissingsstaat heeft ondergaan, niet met terugwerkende kracht zijn penitentiaire recht en in het bijzonder zijn regelgeving inzake strafverkorting in de plaats stellen van het recht van de beslissingsstaat.

Een tegengestelde uitlegging zou het gevaar met zich brengen dat afbreuk wordt gedaan aan de met Kaderbesluit 2008/909/JBZ nagestreefde doelstellingen, waaronder met name de eerbiediging van het beginsel van wederzijdse erkenning, dat volgens overweging 1 van dat Kaderbesluit, gelezen in het licht van de artikel 82 lid 1, VWEU, de 'hoeksteen' vormt van de justitiële samenwerking in strafzaken binnen de Europese Unie.⁸

Het bijzondere onderling vertrouwen van de lidstaten in elkaars rechtsstelsels zou worden ondermijnd indien een nationale rechter van de tenuitvoerleggingsstaat, na erkenning van het door een rechter van de beslissingsstaat gewezen veroordelende vonnis en na overdracht van de geïnteresseerde persoon aan de autoriteiten van de tenuitvoerleggingsstaat, op

⁷ Art. 17 luidt als volgt:

Het op de tenuitvoerlegging toepasselijk recht

1. De tenuitvoerlegging van de sanctie wordt beheerst door het recht van de tenuitvoerleggingsstaat. De autoriteiten van de tenuitvoerleggingsstaat zijn, behoudens de leden 2 en 3, bij uitsluiting bevoegd te besluiten omtrent de procedures betreffende de tenuitvoerlegging en zij bepalen alle daarop betrekking hebbende maatregelen, met inbegrip van de gronden tot vervroegde of voorwaardelijke invrijheidstelling.

2. De bevoegde autoriteit van de tenuitvoerleggingsstaat brengt de termijn van vrijheidsbeneming die al is ondergaan ten gevolge van de sanctie waarop het vonnis betrekking heeft, volledig in mindering op de totale duur van de vrijheidsbeneming die moet worden ondergaan.

⁸ HvJ EU 5 april 2016, Aranyosi en Căldăraru, [C-404/15 en C-659/15 PPU](#), EU:C:2016:198, punt 79.

basis van zijn nationale recht een strafverkortung zou toekennen met betrekking tot het gedeelte van de straf dat die persoon al heeft ondergaan op het grondgebied van de beslissingsstaat terwijl de bevoegde autoriteiten van die staat overeenkomstig hun nationale recht niet een dergelijke strafverkortung hebben toegekend. In een dergelijk geval zou de nationale rechter van de tenuitvoerleggingsstaat immers met terugwerkende kracht zijn nationale recht toepassen op het gedeelte van de straf dat op het onder de rechtsmacht van de beslissingsstaat vallende grondgebied is ondergaan. Hij zou daarmee een herbeoordeling verrichten van de detentieperiode die op het grondgebied van die lidstaat is ondergaan, hetgeen in strijd zou zijn met het beginsel van wederzijdse erkenning. Bovendien volgt uit artikel 3 lid 1 van Kaderbesluit 2008/909/JBZ dat de erkenning van een vonnis en de tenuitvoerlegging van de sanctie door een andere lidstaat waarin dat vonnis is gewezen tot bevordering van de reclassering van de gevonnisde persoon strekt. Schending van het beginsel van wederzijdse erkenning zou daarom ook afbreuk doen aan deze doelstelling.

De verwijzende rechter wenst verder te vernemen of het Unierecht aldus moet worden uitgelegd dat dit recht zich ertegen verzet dat een nationale rechter een nationale regel zoals die in de hoofdzaak toepast op grond dat die nationale regel milder is dan artikel 17, leden 1 en 2, van Kaderbesluit 2008/909/JBZ, ondanks het feit dat die regel in strijd is met de genoemde bepaling van het Unierecht. Ook deze vraag beantwoordt het Hof bevestigend. Uit hetgeen het Hof hiervoor heeft overwogen, volgt dat de veronderstelling dat het Bulgaarse recht ook moet worden toegepast op de detentieperiode die Ognyanov vóór zijn overbrenging naar Bulgarije in Denemarken heeft ondergaan onjuist is.

Verder merkt het Hof op dat Kaderbesluit 2008/909/JBZ, anders dan de verwijzende rechter en de Europese Commissie lijken te suggereren, geen rechtstreekse werking heeft. Dit Kaderbesluit is immers met toepassing van onder meer artikel 34 lid 2, onder b), VEU (oud) vastgesteld op basis van de vroegere derde pijler van de Unie. Volgens deze bepaling zijn Kaderbesluiten verbindend voor de lidstaten ten aanzien van het te bereiken resultaat, doch wordt aan de nationale instanties de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen. De Kaderbesluiten hebben daarbij geen rechtstreekse werking. Uniewetgeving die vóór de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon is vastgesteld, zoals Kaderbesluit 2008/909/JBZ, blijft gehandhaafd, zolang deze wetgeving niet is ingetrokken, nietig verklaard of gewijzigd (art. 9 Protocol (nr. 36) betreffende de overgangsbepalingen). Van intrekking, nietig verklaring of wijziging is ten aanzien van Kaderbesluit 2008/909/JBZ geen sprake.

Tot slot wijst het Hof op de verplichting tot Kaderbesluitconforme uitleg van de nationale wetgeving vanaf het moment waarop de omzettingstermijn verstrijkt en op de in de rechtspraak van het Hof aangenomen begrenzungen van die verplichting. Eén van die grenzen – namelijk dat de verplichting tot Kaderbesluitconforme uitleg de strafrechtelijke aansprakelijkheid niet mag bepalen of verzwaren uitsluitend op grond van een Kaderbesluit – doet zich hier niet voor. Een Kaderbesluitconforme uitleg zou betekenen dat Ognyanov niet in aanmerking komt voor een strafverkortung voor de verrichte arbeid, maar deze uitleg zou de strafrechtelijke aansprakelijkheid van Ognyanov niet bepalen of verzwaren noch de door de Deense rechter opgelegde straf in zijn nadeel wijzigen. Het Hof wijst ook nog op een andere grens: dat Kaderbesluitconforme uitleg niet kan dienen voor een uitleg *contra legem* van het nationale recht. In dit verband merkt het Hof op dat de litigieuze Bulgaarse regel voortvloeit uit een uitleg van de hoogste Bulgaarse rechter. De verwijzende rechter kan volgens het Hof niet op goede gronden oordelen dat dat hij de nationale regel niet in overeenstemming met het Unierecht kan uitleggen *op de enkele grond* dat deze regel door de hoogste nationale rechter is uitgelegd op een wijze die niet verenigbaar is met het Unierecht. Het is aan de verwijzende rechter om zo nodig, op eigen gezag, de uitleg van de hoogste nationale rechter buiten toepassing te laten.

RICHTLIJN 2016/343: MAATREGELEN TIJDENS OMZETTINGSPERIODE I.C. GEEN ERNSTIG GEVAAR VOOR VERWEZENLIJING DOELSTELLINGEN.

Hof van Justitie van de Europese Unie 27 oktober 2016, C-439/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:818 (Milev) [Hyperlink](#)
Trefwoorden: omzetting van een richtlijn, verplichtingen tijdens omzettingstermijn, redelijke verdenking, artikel 5 lid 4 EVRM, richtlijn 2016/343.

Milev bevindt zich sinds 24 november 2013 in voorlopige hechtenis. Tijdens de onderzoeksfase heeft de Bulgaarse rechter geoordeeld dat er een redelijke verdenking bestond dat Milev de strafbare feiten begaan had. De bijzondere strafrechter heeft zich na aanvang van de gerechtelijke fase vijftien keren uitgesproken over de beëindiging van de voorlopige hechtenis, zonder na te gaan of er al dan niet een redelijke verdenking was dat Milev de strafbare feiten in kwestie begaan had. Volgens het nationale Wetboek van Strafvordering van Bulgarije mag de rechter in dat stadium van de procedure niet onderzoeken of er een redelijke verdenking bestaat dat een persoon een strafbaar feit heeft begaan.

De bijzondere strafrechter is van oordeel dat het nationale recht inzake strafzaken in strijd is met de uit het EVRM voortvloeiende vereisten. De bijzondere strafrechter heeft zich daarom tot de hoogste rechter in burgerlijke zaken en strafzaken in Bulgarije gewend. Die hoogste rechter heeft bevestigd dat er een tegenstrijdigheid bestaat tussen de nationale regeling die de rechter verbiedt om uitspraak te doen over de redelijke verdenking en artikel 5 lid 4 EVRM. Voorts heeft

de hoogste rechter in dat advies aangegeven dat de oplossing waarbij aan een ander rechtsprekende formatie van de rechterlijke instantie in eerste aanleg dan de formatie die tot de voorlopige hechtenis heeft besloten of aan een andere rechterlijke instantie de bevoegdheid wordt verleend om uitspraak te doen over de redenen voor de handhaving van de voorlopige hechtenis, op juridische en praktische belemmeringen stuit. Anderzijds heeft die hoogste rechter geoordeeld dat de omstandigheid dat de rechterlijke instantie die belast is met de zaak in de contentieuze fase ervan ook uitspraak doet over het bestaan van een redelijke verdenking dat de verdachte het hem verweten strafbare feit heeft gepleegd, mogelijk in strijd is met artikel 6 EVRM, namelijk de onpartijdigheid van de rechter. De hoogste rechter heeft in het advies geconcludeerd dat “iedere rechtsprekende formatie moet toetsen of zij voorrang geeft aan het EVRM of aan de nationale wet, en of zij in staat is in deze context uitspraak te doen”.

Volgens de bijzondere strafrechter heeft dit advies een vergelijkbaar gezag als een interpretatief arrest en is de motivering van het advies dus bindend voor alle nationale rechterlijke instanties. De bijzondere strafrechter betwijfelt echter of die motivering in overeenstemming is met de artikelen 3 en 6 van richtlijn 2016/343.

Daarop heeft die rechter de prejudiciële vraag gesteld aan het Hof van Justitie van de EU of voornoemd bindend advies van de hoogste rechter, dat is gewezen nadat richtlijn 2016/343 is vastgesteld maar voordat de omzettingstermijn daarvan verstreken is, waarbij vastgesteld is dat er een tegenstrijdigheid is tussen artikel 5 lid 4 van het EVRM en de nationale wetgeving, in overeenstemming is met de artikelen 3 en 6 van voornoemde richtlijn.

Het Hof merkt allereerst op dat richtlijn 2016/343 op 31 maart 2016 in werking getreden is en dat de termijn voor de omzetting van die richtlijn op 1 april 2018 verstrijkt. De lidstaten kan niet het verwijt worden gemaakt dat zij die richtlijn niet in nationaal recht hebben omgezet voor het verstrijken van deze termijn.⁹ De lidstaten moeten zich gedurende de termijn voor de omzetting wel onthouden van maatregelen die de verwezenlijking van het door die richtlijn voorgeschreven resultaat ernstig in gevaar zouden brengen.¹⁰ Daaruit volgt dat de nationale autoriteiten van een lidstaat, waaronder de rechterlijke autoriteiten, zich vanaf de inwerkingtreding van een richtlijn zoveel mogelijk moeten onthouden van een uitlegging van het nationale recht die, na het verstrijken van de omzettingstermijn van een richtlijn, de verwezenlijking van de met die richtlijn nagestreefde doelstelling ernstig in gevaar zou kunnen brengen. De vraag is dus of voornoemd advies een uitlegging van het nationale recht kan vormen die de verwezenlijking van de met richtlijn 2016/343 nagestreefde doelstelling ernstig in gevaar zou kunnen brengen. Het advies verplicht de nationale rechterlijke instanties waarbij beroep is ingesteld tegen de handhaving van een voorlopige hechtenis, niet om in de contentieuze fase van de strafzaak een bepaalde beslissing te nemen. Volgens dat advies staat het die rechterlijke instanties vrij het EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dan wel het nationale strafprocesrecht toe te passen. Het Hof antwoordt daarom op de prejudiciële vraag dat het advies de met die richtlijn nagestreefde doelstellingen na het verstrijken van de termijn voor de omzetting van die richtlijn niet ernstig in gevaar kan brengen.

---

⁹ HvJ EU 18 december 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, EU:C:1997:628, punt 43, en HvJ EU 15 oktober 2009, Hochtief en Linde-Kca-Dresden, C-138/08, EU:C:2009:627, punt 25.

¹⁰ HvJ EU 18 december 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, EU:C:1997:628, punt 45, en HvJ EU 2 juni 2016, Pizzo, C-27/15, EU:C:2016:404, punt 32.

KORTE SIGNALERINGEN

Kamervragen, Vragen van de leden Voordewind, Recourt, Sjoersma, Gesthuizen en Voortman over de uitlevering van verdachten aan Rwanda (ingezonden 26 september 2016). Antwoord van Minister van der Steur (Veiligheid en Justitie), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 26 oktober 2016).

Trefwoorden: kamervragen, uitlevering Rwanda, genocide, eerlijk proces, rechtsbijstand, politiek proces. [Hyperlink](#)

Artikel, W.F. van Hattum, 'De Hoge Raad en de levenslange gevangenisstraf, een lakmoesproef', *Trema*, oktober 2016.

Trefwoorden: levenslang, resocialisatie, artikel 3 EVRM, gratie, Vinter e.a./Verenigd Koninkrijk. [Hyperlink](#)

Artikel, J.S. Nan, 'Richtlijn 2016/343, betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld; iets nieuws onder de zon?', *DD 2016/64*, 28 oktober 2016.

Trefwoorden: onschuldpresumptie, artikel 6 lid 2 EVRM, bewijslast, zwijgrecht, nemo-tenetur. [Hyperlink](#)

Brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, 'Stand van zaken uitwerking wijzigingen tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf', 25 oktober 2016.

Trefwoorden: levenslange gevangenisstraf, herbeoordeling, gratie, 25 jaar, resocialisatie, adviescollege. [Hyperlink](#)

Richtlijn (EU) 2016/1919 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 betreffende rechtsbijstand voor verdachten en beklaagden in strafprocedures en voor gezochte personen in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel, 26 oktober 2016.

Trefwoorden: richtlijn 2013/48/EU, rechtsbijstand, Europees aanhoudingsbevel, overlevering, raadsman [Hyperlink](#)

Artikel, B. Cummings, 'Belarus resumes executions after EU sanctions dropped', *The Guardian*, 12 oktober 2016.

Trefwoorden: Wit-Rusland, doodstraf, Europese Unie, FIDH, VN-mensenrechtencomité. [Hyperlink](#)

Kamervragen, Vragen van het lid Servaes aan de Minister van Buitenlandse Zaken over het bericht dat Wit-Rusland weer begonnen is met het uitspreken en uitvoeren van de doodstraf (ingezonden 14 oktober 2016).

Antwoord van Minister Koenders (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 18 november 2016).

Trefwoorden: Wit-Rusland, doodstraf, moratorium, EU-sancties. [Hyperlink](#)

Artikel, A. Govers, 'Bedreiging van de rechtsstaat in Polen', *NJB 2016/2059*, 14 november 2016.

Trefwoorden: Grondwettelijk Hof, Konstytucja, PiS, scheiding der machten. [Hyperlink](#)

Arrest EHRM (Grote Kamer) 15 november 2016, 24130/11 & 29758/11 (A en B/Noorwegen).

Trefwoorden: ne bis-in-idem, Zolothukin/Rusland, artikel 4 Protocol 7 EVRM, Engel criteria. [Hyperlink](#)

Brief, M. van Noorloos, Reactie op de brief van staatssecretaris Dijkhoff d.d. 25 oktober 2016 over de uitwerking van de wijzigingen in de tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf, *NJCM*, 24 november 2016.

Trefwoorden: levenslange gevangenisstraf, artikel 3 EVRM, Vinter e.a./Verenigd Koninkrijk, possibility of review, resocialisatie, adviesorgaan, besluitvorming regeringsfunctionaris. [Hyperlink](#)

Artikel, 'Nederland doet (toch) niet mee aan Europees Openbaar Ministerie', *Bijzonder Strafrecht*, 25 november 2016.

Trefwoorden: Europees Openbaar Ministerie (EPPO), fraude, Europese Unie. [Hyperlink](#)

Artikel, M. Veldt-Foglia, 'Wederzijds vertrouwen in EAB-zaken op de helling?', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht*, oktober 2016.

Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel, wederzijds vertrouwen, wederzijdse erkenning, Pál Aranyosi en Robert Căldăraru. [Hyperlink](#)

ⁱ HvJ EU 5 april 2016, [C-404/15 & C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198 \(Aranyosi en Căldăraru\)](#), punt 78.

ⁱⁱ HvJ EU 29 juni 2016, [C-486/14, ECLI:EU:C:2016:483 \(Kossowski\)](#), punt 39.